

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Evangelia: Qvæ Vsitato More in diebus Dominicis &
Festis proponuntur, Annotationes Philippi Melanth.**

Melanchthon, Philipp

Vuitebergæ, 1544

VD16 E 4532

Concio De Petra, Evangelivm Matth. 16.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35272

DE TRINITATE

summo luctu fuerunt, & fortassis aliqua dolore ac desperatione extinctæ sunt. Sic maximè contristant spiritum sanctum, qui falsa dogmata defendunt, quia conturbant multos pios, quos in dubitationem adducunt, excitant dissidia, quæ pariunt innumerabilia scandala. Simus igitur uigilantes, & discamus Deo ueros cultus tribuere, & ueram inuocationem, & petere ac retinere dona Dei: In his exercitijs fiet nobis doctrinæ de tribus personis illustrior.

CONCIO DE PETRA, EVANGELIUM

Matth. 16.

VENIT autem Iesus in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat discipulos suos dicens, Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt, Alij Ioannem Baptistam, alij autem Eliam, alij uero Ieremiam, aut unum ex Prophetis. Dicit illis Iesus Vos autem, quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus, dixit, Tu es Christus filius Dei uiui. Respondent autem

CONCIO

autem Iesus dixit ei, Beatus es Simon Bar Ionæ, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus, qui in cœlis est. Et ego tibi dico, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi nō præualebūt aduersus eam. Et dabo tibi clauēs regni cœlorum, Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum in cœlis, Et quodcunque solueris super terram, erit solutum in cœlis

Quatuor sunt loci.

- I De agnitione Dei & filij eius.
- II Discrimen inter agnitionem ethnicam & ueram, & quòd semper considerandum sit, quòd Deus se patefecit, & cur se patefecerit.
- III. Discrimen Christi & prophetarum.
- IIII. Institutio ministerij Euangelij, & efficacia & conseruatio.

DE PRIMO.

Vtilissimū est sepe cōsiderare, homines nō ortos esse casu, sed à deo cōditos, et adhūc finē cōditos, ut sint imagines eius, celebrantes ipsum

DE TRINITATĒ.

ipsum, Ac humana mens tanq̄ speculum esse debebat, in quo luceret illustris Dei noticia. Ideoq̄ se patefecit Deus homini dupliciter, In sita naturali noticia, & promulgato certo uerbo, quod certis testimonijs confirmauit. Magnum beneficium est creatio, sed multo maius, q̄ Deus etiā se uerbo suo patefecit, & uult agnosci & inuocari, ut det uitā æternam. Et hæc patefactio testimonium est, homines non casu nasci, non casu uiuere. Non enim frustra patefecit se Deus, sed ut inuocetur & saluet. Hæc initia semper cogitanda sunt

DE SECUNDO.

Ethnici cum differunt de Deo, uagantur animis, & decurrant à uero Deo, quia non querunt illum Deum, qui se in uerbo suo patefecit. Et quanq̄ naturali iudicio Legem utcunque agnoscunt, tamen non norunt remissionem peccatorū, promissam propter filium. Ideo fugiunt Deū, & irascuntur ei, quod hæc imbecillē naturā tantum ad exitium condiderit. Tales ignari Euangelij, & fugientes Deum, non possunt eum inuocare. Quia inuocatio requirit fidem petentē, et expectatē bonā à Deo. Discernatur igitur

Ethnica

CONCIO

Ethnica agnitio à uera. Nam uera agnitio hunc Deum inuocat qui nos condidit, & se immensa bonitate patefecit, misit filium, de quo clamauit Hunc audite, & propter quem donauit remissionem peccatorum, & restituit uitam æternam. Semper igitur in inuocatione mens intueatur hunc Deum conditorem, qui se patefecit promulgato uerbo suo, & misso filio, qui pro nobis factus est uictima, & non frustra se patefecit, nec frustra misit filium. Quare semper in prece cogites: Te inuoco, omnipotens æterne, uiue Deus æterne pater Domini nostri Iesu Christi, conditor et conseruator oim rerum, cum filio tuo Iesu Christo, & spiritu sancto, sapiens, bone, misericors, iudex et fortis, qui patefecisti te dato Euāgelio, et donato filio pro nobis, miserere mei propter filium tuū dominū nostrū Iesum Christū quē uoluisti pro nobis esse uictimā, mediatorē & deprecatorē, & sanctifica, rege, iuua, doce me spiritu sancto tuo. Hæc forma preceationis diligenter cogitanda est, ut discernamus ueram inuocationem ab Ethnica, Iudaica, Turcica, & cum mens considerat testimonia, quibus se patefecit, multæ dubitationes Epicureæ, & Academicæ excluduntur.

De

CONCIO
DE TERTIO.

CVM ita consideramus Deū se patefacien-
tem, ordine illustres reuelationes facte
Patribus, Prophetis, Christo, Apostolis,
cogitentur. Sed hic discrimen attendatur inter
Prophetas & Christum. Prophetæ sunt
Doctores, per quos sonat uox Dei. Sed non
sunt uictimæ, quæ merentur remissionem pec-
catorum, nec sunt datores spiritus sancti, &
uite æternæ, Sed tantum sunt ministri uocis
diuinæ, seu concionatores. Sicut Ioannes
significanter dixit: Ego sum uox clamans in
deserto. Sed aliud maius officium est
Christi. Hic intercessit pro nobis apud Pa-
trem, & mirabili consilio diuinitatis missus est,
ut fieret uictima, & esset dator spiritus sancti,
& uite æternæ, constitutus mediator, prop-
ter quem Deus recipit nos, afferentes fiduciam
huius mediatoris. Hoc mirandum consilium
nondum satis intelligimus, sed tantū scimus testi-
monium esse ingentis iræ aduersus peccatum,
& rursus immensi amoris, erga genus huma-

CONCIO

num. Neceſſe eſt enim eſſe ueram & ingentem iram, quam nulla res placare potuit, niſi filius. Et ruruſus neceſſe eſt, magnam uim amoris diuini eſſe, quòd non uoluit hanc creaturam perire, ſed dato filio reſtitui.

Sed multi de Chriſto aliter ſentiunt, fingunt fuiſſe legiſlatorem, qui tantum præcepta de moribus tradiderit, ſicut cæteri Philoſophi, aut fingunt ſimilem eſſe Prophetis, ut Iudæi adhuc expectant Meſſiam, tanquam legiſlatorem aut gubernatorem politicum, non uictimam, aut datorem uitæ æternæ. Ideo hîc in quaſtione dicitur, alios aliter de Chriſto iudicare. Sed uera Eccleſia diſcernit Chriſtum, & Prophetas. Ideo hæc profeſſio hîc exponitur. Vos quem me eſſe dicitis? Reſpondet Petrus, Tu es Chriſtus filius Dei uiuentis. Duas res aſſeuerat, hunc, natum ex Maria, eſſe Meſſiam, id eſt, promiſſum ſaluatorem, & hunc ſaluatorem eſſe filium Dei, non, ut cæteri dicuntur filij, adoptiõe, ſed natura filium. Sicut ex Pſalmo didicerat Petrus: Filius meus eſtu, ego hodie genui te. Porro, non ſolum in dæcendo, ſed quotidie in inuocatione teneatur hoc diſcrimen Chriſti, & Prophe-

DE PETRA.

& Prophetarum. Sciamus Prophetas tantum fuisse doctores, non placatores Dei, & datores uitæ æternæ. Sed fides intueatur & inuocet hunc Messiam, ita ut statuat eum fuisse uictimam pro nostris peccatis, & nunc esse mediatorem, seu propiciatorem, & datorem spiritus sancti & uitæ æternæ, & esse natura filium Dei, id est, eadem potentia cum patre, regnantem, liberantem, defendentem, uiuificantem. Hæc oïa completur Petrus in sua confessione, quæ à nobis clarius intelligitur, cum in inuocatione cogitabimus beneficia Christi, & hunc mediatorem patri proponemus, & ad eum uerè confugiemus.

DE QVARTO.

Editæ professione instituitur ministerium, sed Christus præfatur de fine, seu utilitate huius professionis, & unde sit hæc lux. Finis seu utilitas est, ut hac agnitione, confessione, & inuocatione Christi consequamur æternam salutem. Ideo hic dicitur, Beatus es Simon, Sicut & aliàs dicitur, Hæc est uita æterna, ut agnoscant te solum esse Deum, & quem misisti IESVM esse CHRISTVM. Sic & Esaias

L 2 dixit

DE PETRA

dixit: Agnitione sui iustificabit seruus meus multos. Non lex, non alia res humana ulla abolet peccatum & mortem, Sed agnitio & inuocatio huius filij affert iusticiam, & uitam eternam. Postea dicitur, unde sit hæc lux. Caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus coelestis. Euangelium non est sapientia ab hominibus inuenta. Nec mens humana assentitur Euangelio, nisi Deo adiuuante. Adiuuat autem Deus, non eos, qui superbè repugnant uerbo Dei. sed qui credunt uerbo Dei & petunt se iuuari, sicut Christus inquit: Quanto magis Pater uester coelestis dabit spiritum sanctum petentibus?

Postquam præfatus est Christus, quæ sit utilitas huius doctrinæ, & unde sit, postea addit sententiam de ministerio seu propagatione, & de Ecclesia. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Tu, quatenus sonas hanc uocem, & profiteris hunc natum ex Maria esse Messiam & filium Dei, catenus es Petrus, id est, rupes, quæ non euerteretur, eris minister huius uocis, & propagator

DE PETRA.

gator. Hoc tibi mandatum do, ut hanc confessionem prædices, Et super hanc petram, id est, super hoc ministerium prædicandæ huius uocis, ædificabo Ecclesiam meam, Hic locus docet quid sit Ecclesia, & ubi sit quærenda. Dea inde, quod sit perpetuò mansura.

Quid est igitur Ecclesia? Est congregatio sonantium hanc uocem de Christo prædicato per Apostolos, sicut eum confessi sunt Apostoli, in qua congregatione necesse est aliquos esse noua luce donatos à patre cœlesti, & habituros gloriam æternam. Sed cur non potius dicitur, super me ædificabo Ecclesiam? An alligatur Ecclesia ad Petri aut Apostolorum personam? Respondeo: Magno consilio dictum est, super hanc petram. Alligatur enim Ecclesia ad ministerium Apostolorum, id est, uult nos Christus huic ipsi uoci, cum prædicabunt eam postea Apostoli, credere sicut sue uoci, & sicut uoci de cœlo sonanti. Ideo ad Ephesios scriptum est, Ecclesiam exstructam esse super fundamentum Prophetarum & Apostolorum, uidelicet, quod attinet ad propagatio-

L 3 nem, &

CONCIO

nem, & ministerium & testimonium doctrinae. Sed est exstructa super Christum, quod attinet ad meritum, doctrinae fontem, & efficaciam, id est, propter Christum Ecclesia est electa & uocata à principio mundi, & propter eum seruator, & saluator, Et per Christum ex sinu patris reuelatum est Euangelium, & filius est efficax, dat dat spiritum sanctum per Euangelium. Ideo 1. Corinth. 3 dicitur: Fundamentum aliud poni non potest, praeter id quod positum est, quod est Iesus Christus. Item, Filius qui est in sinu patris ipse reuelauit nobis. Item, Ego sum uia, uita & ueritas. Item, Non relinquam uos orphanos, sed ueniam ad uos. Item Acto: 2. Ad dextram igitur Dei exaltatus, promissionem spiritus sancti accipiens à patre effudit. Magna autem consolatio est, quod scimus testimonium datum esse Apostolis toties à Christo, quod eorum uoce & ministerio colligenda sit Ecclesia, quod hoc ipso uerbo, quod Apostoli praedicant, Deus seruaturus sit Ecclesiam, sicut Ioan. 17. dicitur: Oro, non pro ipsis tantum, sed pro omnibus credituris per uerbum eorum. Et 20. Sicut misit me pater, sic mitto uos.

Postquam

DE PETRA.

Postquam dictum est, ubi sit Ecclesia, uide-
licet ubicunque hæc cōfessio Apostolorum sonat,
& quid sit, sequentes sententiæ loquuntur de
perpetua conseruatione.

Et portæ inferi non præualebunt
aduersus eam. Ecclesia est subiecta cruci,
omnibus temporibus. Sed tamen aliàs mi-
nus uexatur, aliàs quassatur durius, ut, tem-
pore Dauidis & Salomonis, fuit tranquillior
quàm tempore Ieremiæ, & Macchabeorum. Di-
ctum est autem de postremis temporibus, Eccle-
siam futuram augustissimam, & passuram tri-
stissimas tyrannides, & dispersiones, Sicut iam
grassari in eam uidemus turcicam barbaricam,
reges & pontifices, & inter se doctorum esse
atrocia disidia. Nulli principes firmi sunt,
nulla sedes Ecclesiæ duratura uidetur. Deniq;
uerè est, ut uocat Daniel, dispersio. Hoc tali
tempore diligenter muniendi sunt animi, ne de-
ficiant à Deo, propter hanc tristem speciem.
Nec cogitent extinctam esse Ecclesiam Dei peni-
tus. Sed sciant Ecclesiam esse talem dissipatum
coetum, agnoscentium Christum, & tamen
L 4 mansuram

CONCIO

mansuram esse. Sic prædixit Christus Luca 21. Erit pressura gentium in angustia, Et Paulus inquit, Erunt tempora seua. Etsi autem hæc mala sunt in conspectu, tamen multi leuiter afficiuntur tam horrendis spectaculis. Quare ea intueamur, ut quæramus ueras consolationes, & excitemus nos ad inuocationem. Gemitus nostri petant defensionem & conseruationem Ecclesiæ, studiorum, politiarum, quia Ecclesijs opus est hospitio. Et ne desperatione frangamur, testimonia teneamus, quæ de perpetuitate Ecclesiæ concionantur, ut hic: Et porte inferi non preualebunt aduersus eam. Item, Ego uobiscum sum usq; ad consummationem seculi. Item, Psalm. 110. Tu es sacerdos in æternum. Esa. 59. Hoc foedus meum cum eis, dicit Dominus, Spiritus meus, qui est in te, & uerba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, nec ab ore seminis tui, dicit Dominus, deinceps & in sempiternum. Item Ierem. 31. ~~Sanctum templum Domini non euelletur, & destruetur ultra in perpetuum.~~ His dictis confirmemus nos, ut statuamus non abiectum esse totum genus humanum, sed adhuc manere Ecclesiam, nos exaudiri, & perpetuo

DE PETRA.

et perpetuò mansuram esse. Sed simul petendam esse à Deo conseruationem, et laborandum, ut uerbum Dei retineamus. Nam apud eos non manet Ecclesia, qui uerbum Dei abijciunt. sed Deus alibi sibi populum colligit, ut, abiectis Iudæis, propagata est doctrina inter gentes, ut in Osea dicitur: Quia repulisti scientiam, repellam te. Cogitemus item in tantis periculis, nos non solos sustinere hæc certamina, sed filium Dei nobis adesse, sicut Daniel inquit, de hoc ipso postremo tempore. Illo tempore stabit pro filijs populi sui dux magnus Michael, id est, Christus.

Postremum dictum de efficacia loquitur, Dabo tibi clauis regni cœlorum. Vt gladius significat imperia. Ita clauis significant domesticam gubernationem. Vult autem Christus Ecclesiæ regnum magis œconomiae, quàm imperijs simile esse. Ideo utitur appellatione clauium. Significant autem non partem administrationis, sed totum munus, id est, potestatem seu mandatum docendi Euangelium, administrandi Sacramenta, uocandi ministros, annunciandæ

L 5 remissio-

CONCIO

remissionis peccatorum, & excludendi cōtumaces ex regno Dei, sine ui corporali. His tantis actionibus adest Deus, & saluat obedientes Euangelio, & damnat contumaces, sicut Roma. I dicitur: Euangelium est potentia Dei ad salutem omni credenti. Etsi impijs ridiculum uidetur, cum audiunt uoce Euangelij homines certò fieri heredes uitæ eternæ, tamen nos hoc tantum beneficium grati agnoscamus & amplectamur. Sciamus Deum non frustra se patefecisse, nec frustra filium misisse, nec frustra dedisse Euangelium additis illustribus testimonijs, & credamus uoci Dei, qui toties promisit uitam eternam amplectentibus Euangelium, & testatus est se illis affuturum esse. Sicut Christus inquit: Veniemus ad eum, & mansionem apud eum faciemus.

EXposui locos Euangelij continentes doctrinam maximè utilem pijs mentibus, de agnitione Christi, & de Ecclesia, qui cum ad fidei lumen in mentibus pertineant, tamen quadam praua imitatione detortæ sunt ad regnum pontificium. Ecclesia fundata est super mis

DE PETRA.

per ministerium, id est, uerbum Apostolorum,
non super successores Petri, relinquentes uer-
bum Apostolorum. Nec clauēs significant
imperia mundana, aut potestatem feren-
di leges, sed simpliciter munus docen-
di Euangelij, & administratio-
nem sacramentorum, ut
prius dixi, sine ui
corporali.

Euangelion dicitur 23 post Trinitatis
matthaei 24 cap.

Wen ir nun sehen wirdt den rüst geü-
ell, danon gesagt ist, dines den propheete
Daniell, cap. 12. dat er steit an der gälgen
stadt Cwer das list, der mercke drauff
als dan fluge auff den berg wer im jude
sijed landt ist: wude wer auff den dach
ist, der seige nicht gerab etwas auff seine
huss zu gehen: wude wer auff dem feld
ist

ist, der here mit wunderumb syne kleider
zu halen. wec aber den schwangeren und
stehenden zu der zucht: Haltet aber, das
erwer flucht mit geschehen von winter
oder am Sabbath: dan es wurdet dan
eyn groß trübsall syn, als mit gewesen
ist vom anfang der werlt bis her, und
als ainf mit werden wirdt. Unds wo
diffe Tage mit verkirchet werden, so wird
de kein mensche salig, aber vnd der wasser
welken willen, werde de tage verkirchet.

So dan Jemant zu eif werde sorge
sige, wie ist eif, oder dort, so salt irs mit
gleiben: dan es werden falsche gesallten
und falsche propheeten auffstou, und grosse
zeichen und wunder thün, also das ort
(wo es möglich) in irthüm gefurt wird
den d' esserwelken. Nempt war irs gals
eif zuuord gesagt, darumb wen sei zu
sagen werden: Sige er ist in der wisten,
so pamt mit gemiß. Beicht zu er ist in der
immerliche gemachten, so gleibto nicht.
Dan glich wos der bligen außset vom
auffgange und schinet bis zum mitter
tag: also wurdet ainf syn de thüchpft
des menschen son, wo aber eyn toder
lib.